

Najdzielniejszy dzielnik

Dana jest liczba całkowita $N > 1$. Powiemy, że liczba całkowita $d > 1$ jest dzielnikiem N z krotnością $k > 0$ (k całkowite), jeżeli $d^k \mid N$ oraz $d^{k+1} \nmid N$. Dla przykładu, liczba $N = 48 = 16 \cdot 3$ ma następujące dzielniki: 2 z krotnością 4, 3 z krotnością 1, 4 z krotnością 2, 6 z krotnością 1 itd.

Powiemy, że liczba d jest **najdzielniejszym dzielnikiem** liczby N , jeżeli d jest dzielnikiem N z krotnością k i N nie ma dzielników z krotnościami większymi niż k . Przykładowo, najdzielniejszym dzielnikiem liczby 48 jest 2 (z krotnością 4), a najdzielniejszymi dzielnikami liczby 6 są: 2, 3 i 6 (każdy z krotnością 1).

Twoim zadaniem jest wyznaczenie krotności najdzielniejszego dzielnika liczby N oraz wyznaczenie liczby wszystkich najdzielniejszych dzielników N .

Wejście

Na standardowym wejściu znajduje się trochę nietypowy opis liczby N . Pierwszy wiersz zawiera jedną liczbę całkowitą n ($1 \leq n \leq 600$). Drugi wiersz zawiera n liczb całkowitych a_i ($2 \leq a_i \leq 10^{18}$) pooddzielanych pojedynczymi odstępami. Opis ten oznacza, że $N = a_1 \cdot a_2 \cdot \dots \cdot a_n$.

Wyjście

Pierwszy wiersz standardowego wyjścia powinien zawierać największą liczbę całkowitą dodatnią k , dla której istnieje dzielnik d liczby N , taki że $d^k \mid N$. Drugi wiersz powinien zawierać jedną liczbę całkowitą dodatnią D będącą liczbą (najdzielniejszych) dzielników N o krotności k .

Przykład

Dla danych wejściowych:

3

4 3 4

natomiast dla danych:

1

6

poprawnym wynikiem jest:

4

1

poprawnym wynikiem jest:

1

3

Ocenianie

Jeżeli Twój program wypisze poprawną krotność k najdzielniejszego dzielnika liczby N , natomiast nie wypisze w drugim wierszu liczby najdzielniejszych dzielników D lub wypisana przez niego liczba tych dzielników będzie niepoprawna, to uzyska 50% punktów za dany test (oczywiście, odpowiednio przeskalowane w przypadku przekroczenia połowy limitu czasowego).

Rozwiązanie

Wprowadzenie

Oznaczmy przez $kr(d, N)$ zdefiniowaną w treści zadania krotność dzielnika d w ramach liczby N . Naszym zadaniem jest, wśród wszystkich dzielników danej (w pośredni sposób) liczby N , wskazanie takich dzielników, których krotność w N jest największa, i obliczenie pewnych statystyk dotyczących tych dzielników. Ponieważ liczba N może być bardzo duża (po wymnożeniu wszystkich liczb a_i możemy otrzymać nawet liczbę rzędu $10^{10\,800}$), a także może mieć bardzo wiele dzielników, więc widać wyraźnie, że musimy wymyślić rozwiązanie istotnie sprytniejsze niż bezpośrednie przeglądanie wszystkich dzielników N .

Intuicja może nam podpowiadać, że coś wspólnego z rozwiązaniem mają *liczby pierwsze*, gdyż są one „najmniejszymi” możliwymi dzielnikami, a zatem ich krotności w ramach N powinny być duże. Jednakże drugi przykład z treści zadania wyraźnie pokazuje, że wśród najdzielniejszych dzielników liczby mogą pojawiać się także liczby złożone. Warto więc nieco dokładniej przyjrzeć się temu zagadnieniu.

Fakt 1. *Jeżeli liczba d jest najdzielniejszym dzielnikiem N , to również każdy jej dzielnik pierwszy p jest najdzielniejszym dzielnikiem N .*

Dowód: Faktycznie, jeśli $d^a \mid N$ oraz $d = p \cdot r$, to także $p^a \mid N$, a więc $kr(p, N) \geq kr(d, N)$. ■

Fakt 2. *Jeżeli d jest najdzielniejszym dzielnikiem N , to d nie jest podzielne przez kwadrat żadnej liczby całkowitej większej niż 1, równoważnie: w rozkładzie d na czynniki pierwsze każda liczba pierwsza występuje co najwyżej raz.*

Dowód: Zauważmy na wstępie, iż $kr(d, N) > 0$. Gdyby zatem jakaś liczba pierwsza p wystąpiła w rozkładzie d na czynniki pierwsze co najmniej dwukrotnie, to mielibyśmy:

$$kr(p, N) \geq 2 \cdot kr(d, N) > kr(d, N),$$

czyli d nie byłby najdzielniejszym dzielnikiem N . ■

Fakt 3. *Jeśli parami różne liczby pierwsze $p_1, p_2, \dots, p_a$ są najdzielniejszymi dzielnikami N , to także ich iloczyn $p_1 p_2 \dots p_a$ jest najdzielniejszym dzielnikiem N .*

Dowód: Oczywiście. ■

Na podstawie spostrzeżeń zawartych w Faktach 1-3 możemy już dużo lepiej wyobrazić sobie, jak wygląda zbiór $ndz(N)$ wszystkich najdzielniejszych dzielników N . Jeżeli $p_1, p_2, \dots, p_c$ są wszystkimi liczbami pierwszymi zawartymi w $ndz(N)$, to

$$ndz(N) = \left\{ \prod_{\substack{j \geq 0 \\ 1 \leq i_1 < i_2 < \dots < i_j \leq c}} p_{i_1} p_{i_2} \dots p_{i_j} \right\},$$

czyli jest to zbiór o liczności $2^c - 1$ złożony ze wszystkich (różnych od 1) iloczynów pewnych spośród liczb p_i , które to iloczyny zawierają każdą z liczb p_i co najwyżej raz.

Aby rozwiązać nasze zadanie, wystarczy zatem rozważyć wszystkie liczby pierwsze dzielące N , dla każdej z nich obliczyć jej krotność w ramach N , wziąć maksimum z tych krotności i wyznaczyć liczbę liczb pierwszych odpowiadających temu maksimum. I tak jak wszystkich dzielników liczba N może mieć wiele, tak dzielników *pierwszych* ma już zdecydowanie mniej — łatwo widać, że każda z liczb a_i ma co najwyżej $\log_2 a_i$ dzielników pierwszych (pytanie kontrolne: dlaczego?), a różnych dzielników pierwszych a_i jest w rzeczywistości jeszcze mniej.

Pozostaje pytanie, jak wyznaczyć wszystkie te dzielniki pierwsze. Jest to tzw. problem *faktoryzacji* liczby, który w ogólności jest, niestety, trudny — nie jest znany żaden algorytm rozwiązujący ten problem w złożoności czasowej wielomianowej względem *długości zapisu* rozkładanej liczby (czyli, innymi słowy, względem logarytmu z tej liczby). Stąd kiepskim pomysłem byłoby wymnożenie wszystkich liczb a_i i operowanie na otrzymanej, bardzo dużej liczbie N . Zamiast tego będziemy operować na reprezentacji liczby N z treści zadania, czyli właśnie na ciągu a .

Rozwiązanie wzorcowe

Faza I: pierwiastek sześcienny

Oznaczmy:

$$M \stackrel{\text{def}}{=} \max\{a_1, a_2, \dots, a_n\}.$$

Jest to liczba nieprzekraczająca 10^{18} . Najpopularniejszy algorytm rozkładu dowolnej liczby z na czynniki pierwsze polega na rozważaniu kolejnych liczb pierwszych do pierwiastka z z i dzieleniu przez nie liczby z do skutku (trochę mniej efektywne rozwiązanie otrzymujemy, rozważając wszystkie liczby naturalne do $\sqrt{z}$, a nie tylko te pierwsze). Na końcu tego procesu pozostanie albo jedynka, albo jakaś liczba pierwsza większa od $\sqrt{z}$ (pytanie kontrolne do Czytelnika: dlaczego nie może pozostać liczba złożona?). Gdyby zastosować taką właśnie metodę do wszystkich liczb a_i , otrzymalibyśmy algorytm o złożoności czasowej $O(n\sqrt{M})$. To trochę za wolno jak na ograniczenia z zadania.

Skoro nie możemy pozwolić sobie na sprawdzenie tak dużej liczby liczb pierwszych, spróbujemy ją ograniczyć. Okazuje się, że niezłym pomysłem jest rozważenie jedynie liczb pierwszych nieprzekraczających

$$m \stackrel{\text{def}}{=} \sqrt[3]{M}.$$

Dla każdej z tych liczb pierwszych wykonamy operację *skrócenia*, polegającą na wyznaczeniu jej krotności w ramach każdej z liczb a_i , zsumowaniu tych krotności i porównaniu wyniku sumowania (będącego zarazem krotnością tej liczby pierwszej w ramach N) z najlepszym dotychczas otrzymanym — patrz poniższy pseudokod.

- 1: { Zmienne globalne (obie początkowo równe 0): }
- 2: { k — maksymalna znaleziona krotność }
- 3: { c — liczba wykrytych liczb pierwszych odpowiadających aktualnemu k }

82 Najdzielniejszy dzielnik

```

4:
5: procedure skrócenie( $p$  : pierwsza)
6: begin
7:    $kr := 0$ ;
8:   for  $i := 1$  to  $n$  do
9:     while  $a_i \bmod p = 0$  do begin
10:        $a_i := a_i \div p$ ;
11:        $kr := kr + 1$ ;
12:     end
13:   if  $kr > k$  then begin
14:      $k := kr$ ;  $c := 1$ ;
15:   end else if  $kr = k$  then  $c := c + 1$ ;
16: end

```

Można by zapytać, dlaczego tak a nie inaczej dobraliśmy górną granicę zakresu rozważanych liczb pierwszych, tj. m . Odpowiedź na to pytanie uzyskamy, jeśli zastanowimy się, jak będą wyglądać liczby a_i po wszystkich wykonanych skróceniach. Otóż każda będzie iloczynem co najwyżej *dwóch* liczb pierwszych — faktycznie, gdyby po skróceniach było $a_i = p \cdot q \cdot r$ dla liczb naturalnych $p, q, r > 1$, to mielibyśmy $p, q, r > m$, czyli $a_i > m^3 = M$, co nie jest możliwe. Stąd w dalszej części rozwiązania musimy już tylko rozważyć te pozostałe liczby pierwsze. Zanim to uczynimy, oszacujemy jeszcze złożoność czasową Fazy I.

Zacznijmy od tego, że wszystkie liczby pierwsze nie większe niż m możemy wyznaczyć za pomocą sita Eratostenesa¹, którego złożoność czasowa to

$$O(m \log \log m). \quad (1)$$

Liczba rozważanych liczb pierwszych jest rzędu $O\left(\frac{m}{\log m}\right)^2$. Dla każdej z tych liczb wykonujemy skrócenie:

```

1: Faza I:
2:    $P := \text{sito}(1, 2, \dots, \lfloor m \rfloor)$ ;
3:   foreach  $p \in P$  do skrócenie( $p$ );

```

Koszt czasowy tych wszystkich skróceń zależy od liczby obrotów pętli **for** oraz **while**, z których ta druga odpowiada wykonywaniu dzielen przez p : sekwencji udanych dzielen zakończonych jednym nieudanym. Udanych dzielen (wiersze 10-11 w pseudokodzie funkcji *skrócenie*) jest łącznie co najwyżej

$$n \log M = n \log(m^3) = 3n \log m = O(n \log m), \quad (2)$$

¹Więcej o tym algorytmie można przeczytać np. w opisie rozwiązania zadania *Zapytania* z XIV Olimpiady Informatycznej [14].

²To oszacowanie można znaleźć w książce [23], a także w różnych książkach poświęconych teorii liczb.

gdyż tyle maksymalnie (niekoniecznie różnych) dzielników pierwszych ma liczba N . Z kolei dzieleń nieudanych jest co najwyżej

$$O(|P| \cdot n) = O\left(\frac{m}{\log m} \cdot n\right). \quad (3)$$

Łączny koszt czasowy Fazy I otrzymujemy jako sumę kosztów częściowych (1), (2) oraz (3):

$$O\left(m \log \log m + n \log m + \frac{m}{\log m} \cdot n\right) = O(m \log \log m + mn / \log m). \quad (4)$$

Faza II: wspólne dzielniki

Po wykonaniu pierwszej fazy każda z liczb a_i jest jedynką, liczbą pierwszą lub iloczynem dwóch liczb pierwszych. Niestety, wszystkie występujące liczby pierwsze są duże, więc musimy poszukiwać ich jakoś sprytniej niż dotychczas. W tej fazie pozbędziemy się *wspólnych* dzielników pierwszych występujących w różnych liczbach a_i . Skorzystamy z tego, że największy wspólny dzielnik dwóch liczb umiemy obliczać bardzo efektywnie, za pomocą algorytmu Euklidesa.

Załóżmy, że pewne dwa wyrazy ciągu a , tj. a_i oraz a_j , posiadają wspólny dzielnik pierwszy i nie są równe, czyli, bez straty ogólności, zachodzi $1 < a_i < a_j$. Widać, że mogą one mieć co najwyżej jeden taki wspólny dzielnik pierwszy p . Wówczas $a_i = p \cdot q$, $a_j = p \cdot r$ i każda z liczb q, r , $q \neq r$, jest albo pierwsza, albo równa 1. To oznacza, że $\text{nwd}(a_i, a_j)$ jest równe p , czyli że jest szukanym wspólnym dzielnikiem pierwszym.

Ilustrację tego rozumowania stanowi poniższy pseudokod.

```

1: Faza II:
2:   for  $i := 1$  to  $n - 1$  do
3:     for  $j := i + 1$  to  $n$  do begin
4:        $d := \text{nwd}(a_i, a_j)$ ;
5:       if  $(d > 1)$  and  $(d < \max(a_i, a_j))$  then skrócenie( $d$ );
6:     end
```

Na złożoność czasową powyższego algorytmu składa się obliczanie największych wspólnych dzielników oraz wykonywanie skróceń. Algorytm Euklidesa wywołujemy $O(n^2)$ razy, każde wywołanie ma złożoność czasową $O(\log M) = O(\log m)$, więc łączny koszt obliczania nwd to:

$$O(n^2 \log m). \quad (5)$$

Aby oszacować łączny koszt czasowy wszystkich skróceń, zauważmy, że łączna liczba liczb pierwszych występujących w ramach a_i po wykonaniu Fazy I nie przekracza $2n$. Stąd będzie co najwyżej $2n$ skróceń, z których każde wykonamy w czasie $O(n)$, co daje łączny koszt czasowy wszystkich skróceń rzędu

$$O(n^2). \quad (6)$$

To pokazuje, że złożoność czasowa Fazy II to $O(n^2 \log m)$.

Faza III: kwadraty

Liczby pierwsze mogą powtarzać się także w ramach jednej liczby a_i , tzn. wtedy, gdy jest ona kwadratem liczby pierwszej. W tym przypadku bardzo łatwo zidentyfikować taką liczbę pierwszą i wykonać odpowiednie skrócenie:

```

1: Faza III:
2:   for  $i := 1$  to  $n$  do
3:     if  $a_i > 1$  then begin
4:        $d := \lfloor \sqrt{a_i} \rfloor$ ;
5:       if  $d^2 = a_i$  then skrócenie( $d$ );
6:     end
```

Łączny koszt czasowy obliczania wartości d to $O(n)$ lub $O(n \log m)$, w zależności od tego, czy mamy do dyspozycji operację pierwiastkowania w czasie stałym, czy też musimy ją sami zaimplementować za pomocą wyszukiwania binarnego. W językach programowania dostępnych na zawodach dostępna jest stosowna funkcja `sqrt`. To pokazuje, że dominujący w tej fazie jest tak naprawdę koszt czasowy operacji skrócenia, który w poprzedniej fazie oszacowaliśmy na $O(n^2)$.

Faza IV, ostatnia

W poprzednich fazach pozbyliśmy się różnych rodzajów dzielników pierwszych liczby N . Zastanówmy się, jak mogą wyglądać otrzymane w rezultacie liczby a_i . Widzimy, że każda z nich jest albo jedynką, albo liczbą pierwszą, albo iloczynem dwóch *różnych* liczb pierwszych. Co więcej, jeśli ustalimy pewne $a_i > 1$, to wszystkie pozostałe elementy ciągu są albo równe a_i , albo względnie pierwsze z a_i (czyli nie posiadają wspólnych dzielników pierwszych z a_i). To oznacza, że każdą grupę równych wartości w ciągu a_i możemy rozważyć oddzielnie. I teraz, jeśli wartość a_i występuje w ciągu b razy, to dostarcza nam ona z krotnością b albo jedną, albo dwie liczby pierwsze, różne od dotychczas rozważonych. Żeby jednak sprawdzić, czy jedną, czy dwie, musimy rozłożyć liczbę a_i na czynniki pierwsze... Niestety, jest to smutna wiadomość, gdyż, jak wcześniej stwierdziliśmy, w ogólności nie jest to problem, który potrafimy łatwo rozwiązać.

Na szczęście możemy trochę „oszukać”. Zauważmy, że do obliczenia wyniku (parametry k oraz c) wystarczy nam tylko informacja, czy dane a_i jest liczbą pierwszą, czy iloczynem dwóch liczb pierwszych, a w ogóle nie interesuje nas to, *jakie* są to liczby! To z kolei można sprowadzić do pytania, czy liczba a_i jest pierwsza czy złożona. Zamiast problemu faktoryzacji otrzymujemy zatem problem badania *pierwszości* liczby, a to już jest dużo lepsza sytuacja. Otóż istnieją wielomianowe (znów, względem długości zapisu liczby) algorytmy testujące pierwszość liczb. Najpopularniejsze z nich to algorytmy *randomizowane*³: algorytm Millera-Rabina i Solovaya-Strassena. Więcej o tych

³Od niedawna (2002 r.) znany jest także deterministyczny (czyli nierandomizowany) algorytm testujący pierwszość liczb, a mianowicie algorytm AKS (nazwa pochodzi od pierwszych liter nazwisk twórców: Agrawal, Kayal, Saxena). Algorytm ten korzysta jednak z zaawansowanych narzędzi i ma bardzo dużą, choć wielomianową, złożoność czasową, więc w praktyce nie jest obecnie wykorzystywany.

algorytmach można przeczytać w Internecie (patrz np. Wikipedia), a dokładny opis algorytmu Millera-Rabina znajduje się m.in. w książce [21]. W tym miejscu ograniczymy się do przedstawienia skróconego opisu wspólnej struktury tych algorytmów.

W algorytmie dysponujemy pewną losową procedurą, której przekazujemy rozważaną liczbę i która zwraca jeden z komunikatów: „na pewno złożona” albo „nie wiem, czy pierwsza czy złożona”. Wiemy, że procedura ta nigdy nie zwraca nieprawdy, a jeśli liczba faktycznie jest złożona, to procedura zwraca wynik „na pewno złożona” z pewnym dodatnim prawdopodobieństwem p (w teście Millera-Rabina mamy $p \geq 3/4$). I teraz uruchamiamy wspomnianą procedurę wielokrotnie (s razy); jeśli kiedykolwiek orzeknie, że testowana liczba jest złożona, to tak też jest w rzeczywistości, a w przeciwnym przypadku zakładamy, że liczba jest pierwsza. Zauważmy, że prawdopodobieństwo tego, że po wykonaniu s prób zakończonych odpowiedzią „nie wiem” mamy wciąż do czynienia z liczbą złożoną, to $(1 - p)^s$, zakładając, że wyniki zwracane przez rozważaną procedurę są niezależne (jako zmienne losowe). Dla algorytmu Millera-Rabina i $s = 50$ powtórzeń mamy konkretnie:

$$(1-p)^s \leq \frac{1}{4^{50}} \approx 0.000000000000000000000000000079,$$

czyli to prawdopodobieństwo jest naprawdę znikome.

Wystarczy teraz użyć dowolnego z wspomnianych testów pierwszości (funkcja *pierwsza*) i mamy gotowe rozwiązanie Fazy IV:

```

1: Faza IV:
2:   for  $i := 1$  to  $n$  do
3:     if  $a_i > 1$  then begin
4:        $kr := 1$ ;
5:     for  $j := i + 1$  to  $n$  do
6:       if  $a_j = a_i$  then begin
7:          $a_j := 1$ ;  $kr := kr + 1$ ;
8:       end
9:     if  $pierwsza(a_i)$  then  $ile := 1$  else  $ile := 2$ ;
10:     $a_i := 1$ ; { dla porządku }
11:    if  $kr > k$  then begin
12:       $k := kr$ ;  $c := ile$ ;
13:    end else if  $kr = k$  then  $c := c + ile$ ;
14:  end

```

Koszt czasowy tej fazy to $O(n^2)$ (wiersze 5-8) plus n wywołań testu pierwszośc. Jeżeli, dla przykładu, użyjemy testu Millera-Rabina, którego złożoność czasowa to $O(s \log^3 M)$, przy czym s to liczba powtórzeń losowej procedury testującej, to koszt czasowy Fazy IV wyniesie:

$$O(n^2 + ns \log^3 m). \quad (7)$$

Podsumowanie

Po wykonaniu wszystkich czterech faz znamy wartości dwóch parametrów: k — krotności każdej z liczb ze zbioru $ndz(N)$, oraz c — liczby liczb pierwszych w zbiorze

$ndz(N)$. Na mocy wcześniejszych rozważań, oznacza to, że powinniśmy wypisać kolejno liczby k oraz $2^c - 1$. Pojawia się tu dodatkowo jeden drobny kłopot: liczba $2^c - 1$ może być bardzo duża. Aby ją obliczyć, musimy zaimplementować własne operacje arytmetyczne na dużych liczbach. Wystarczy nam zaledwie mnożenie przez 2 i odejmowanie jedynki, a każdą z tych operacji implementujemy jak odpowiednie działanie pisemne. Ponieważ koszt czasowy każdej z tych operacji to $O(\log(2^c - 1)) = O(c)$, a musimy ich łącznie wykonać c , więc złożoność czasowa obliczania $2^c - 1$ wynosi:

$$O(c^2) = O((n \log M)^2) = O(n^2 \log^2 m). \quad (8)$$

Możemy już teraz wyznaczyć łączną złożoność czasową całego algorytmu. Otrzymujemy ją, sumując składniki (4)–(8):

$$O(m \log \log m + mn / \log m + ns \log^3 m + n^2 \log^2 m).$$

Wygląda to dosyć skomplikowanie, ale wystarczy zauważyć, że każdy ze składników, przy ograniczeniach z zadania, daje rozsądnego rzędu wielkości liczbę wykonywanych operacji.

Implementacje tego rozwiązania można znaleźć w plikach: `naj.cpp`, `naj2.cpp`, `naj3.pas`, `naj4.pas` i `naj5.cpp` (różne implementacje testu Millera-Rabina) oraz `naj1.cpp` (test Solovaya-Strassena).

Warto też na koniec przypomnieć sobie o dodatkowym warunku z treści zadania, że rozwiązanie wypisujące poprawnie wartość k uzyskuje za zadanie 50% punktów. Wbrew pozorom, pominięcie parametru D nie tylko pozwala uniknąć implementacji arytmetyki dużych liczb, lecz także i złożonych algorytmów testowania pierwszości! Faktycznie, wynik testu pierwszości (wiersz 9 w implementacji Fazy IV) jest używany wyłącznie do obliczania wartości parametru c . Implementację tak uproszczonego rozwiązania można znaleźć w pliku `najb4.cpp`.

Rozwiązanie alternatywne

Znajomość jeszcze jednego klasycznego algorytmu teorioliczbowego pozwala skonstruować inne, również całkiem efektywne rozwiązanie. Chodzi tutaj o heurystykę „ro” Pollarda⁴, służącą do faktoryzacji liczb. Załóżmy, że dana jest liczba złożona z , której najmniejszy dzielnik pierwszy jest równy p . Wówczas heurystyka Pollarda znajdzie ten dzielnik (lub pewną jego wielokrotność, jednakże niebędącą wielokrotnością z) w oczekiwanej liczbie kroków rzędu $O(\sqrt{p})$, przy czym każdy krok jest wykonywany w czasie $O(\log^2 z)$.

Okazuje się, że można użyć tej heurystyki zamiast Faz II-IV rozwiązania wzorcowego. W tym celu wykonujemy następujące kroki:

- Na początku wykonujemy Fazę I, dokładnie tak samo jak w rozwiązaniu wzorcowym.
- Następnie dla każdej liczby $a_i > 1$ sprawdzamy, czy jest liczbą pierwszą, czy złożoną, używając do tego celu np. testu Millera-Rabina.

⁴Opis tego algorytmu można znaleźć w książce [21].

- Po wykonaniu poprzednich kroków pozostają nam do rozłożenia liczby a_i postaci $p \cdot q$, przy czym $p \leq q$ są liczbami pierwszymi. Wówczas zachodzi $p \leq \sqrt{M}$, a zatem heurystyka Pollarda pozwala znaleźć nietrywialną wielokrotność pewnego dzielnika pierwszego liczby a_i w oczekiwanym czasie $O(\sqrt{p}) = O(\sqrt[4]{M})$. Na tej podstawie za pomocą operacji nwd rozkładamy a_i na czynniki pierwsze, po czym dokonujemy odpowiednich skróceń w ciągu a .

Łączny oczekiwany koszt czasowy tego rozwiązania jest taki sam jak koszt rozwiązania wzorcowego:

$$O\left(m \log \log m + mn / \log m + ns \log^3 m + nM^{1/4} \log^2 m + n^2 \log^2 m\right) = \\ = O\left(m \log \log m + mn / \log m + ns \log^3 m + n^2 \log^2 m\right). \quad (9)$$

W praktyce jest ono co najwyżej kilkukrotnie wolniejsze od rozwiązania wzorcowego, ale jest to różnica na tyle nieznaczna, że na zawodach była mu przyznawana maksymalna punktacja. Implementacje tego rozwiązania można znaleźć w plikach `naj6.cpp` i `naj7.pas`.

Inne rozwiązania

W gruncie rzeczy, w tym zadaniu wszystkie istotne rozwiązania powolne tudzież błędne są gorszymi implementacjami rozwiązania wzorcowego: praktycznie każdą z jego faz można wykonać w gorszej złożoności czasowej, niepoprawnie albo w ogóle o niej zapomnieć. Zainteresowany Czytelnik znajdzie rozmaite przykłady takich rozwiązań w plikach `najs[1-5].cpp|pas` oraz `najb[1-11].cpp`.

Testy

Zadanie było sprawdzane na 14 zestawach danych testowych, których podstawowe parametry są wymienione w poniższej tabeli. Główną grupę stanowią testy zwane *ogólnymi*, generowane poprzez wyszczególnienie liczby liczb pierwszych w $ndz(N)$ znajdujących w poszczególnych fazach rozwiązania wzorcowego oraz maski informującej o obecności (lub jej braku) liczb pierwszych z poszczególnych faz w danym ciągu a . Poza tym w zestawie występują: testy maksymalizujące wynikowe k (typ `max k`) i wynikowe D (typ `max c`), testy wydajnościowe dla algorytmów badania pierwszości skonstruowane tylko za pomocą liczb pierwszych z Fazy IV, wreszcie test zawierający pseudolosowe liczby a_i oraz małe testy generowane ręcznie.

Nazwa	n	k	c	Opis
<code>naj1a.in</code>	7	4	2	$N = 941\,412\,010\,017\,164\,400$
<code>naj1b.in</code>	2	3	2	$N = 719\,986\,312\,752\,603\,624$
<code>naj2.in</code>	200	17	5	test ogólny, tylko Faza I
<code>naj3a.in</code>	200	2	89	test ogólny, tylko Faza I

Nazwa	n	k	c	Opis
<i>naj3b.in</i>	300	17 700	1	test max k
<i>naj4.in</i>	170	16	9	test ogólny, wszystkie fazy
<i>naj5.in</i>	300	3	63	test ogólny, bez Fazy III
<i>naj6.in</i>	299	24	9	test ogólny, tylko Fazy I i III
<i>naj7a.in</i>	300	14	21	test ogólny, bez Fazy II
<i>naj7b.in</i>	289	284	1	test „zupełnie losowy”
<i>naj8a.in</i>	300	56	4	test ogólny, wszystkie fazy
<i>naj8b.in</i>	300	1	1 346	test max c
<i>naj8c.in</i>	100	4	20	test ogólny, wszystkie fazy
<i>naj9a.in</i>	300	4	72	test ogólny, wszystkie fazy
<i>naj9b.in</i>	300	1	1 450	test max c
<i>naj9c.in</i>	268	15	16	test ogólny, bez Fazy III
<i>naj9d.in</i>	298	1	305	test wydajnościowy dla badania pierwszości
<i>naj10a.in</i>	300	2	191	test ogólny, wszystkie fazy
<i>naj10b.in</i>	300	12	20	test ogólny, wszystkie fazy
<i>naj10c.in</i>	300	1	304	test wydajnościowy dla badania pierwszości
<i>naj11.in</i>	300	12	18	test ogólny, bez Fazy IV
<i>naj12a.in</i>	300	10	28	test ogólny, wszystkie fazy
<i>naj12b.in</i>	300	22	11	test ogólny, bez Fazy I
<i>naj13.in</i>	300	9	21	test ogólny, wszystkie fazy
<i>naj14a.in</i>	300	3	90	test ogólny, bez Fazy IV
<i>naj14b.in</i>	300	5	57	test ogólny, bez Fazy IV